

4° Diss. 3897 (17.

Q. D. B. V.
DISSERTATIO INAVGVRALIS MEDICA
DE
ADMINICVLORVM
IN PARTV VUTILITATE
ET NECESSITATE.

QVAM
DIVINIS SVB AVSPICIIS
RECTORE MAGNIFICENTISSIMO
POTENTISSIMO PRINCIPE AC DOMINO
D O M I N O
G E O R G I O I I I.

MAGNAE BRITANNIAE FRANCIAE ET HIBERNIAE REGE
DEFENSORE FIDEI

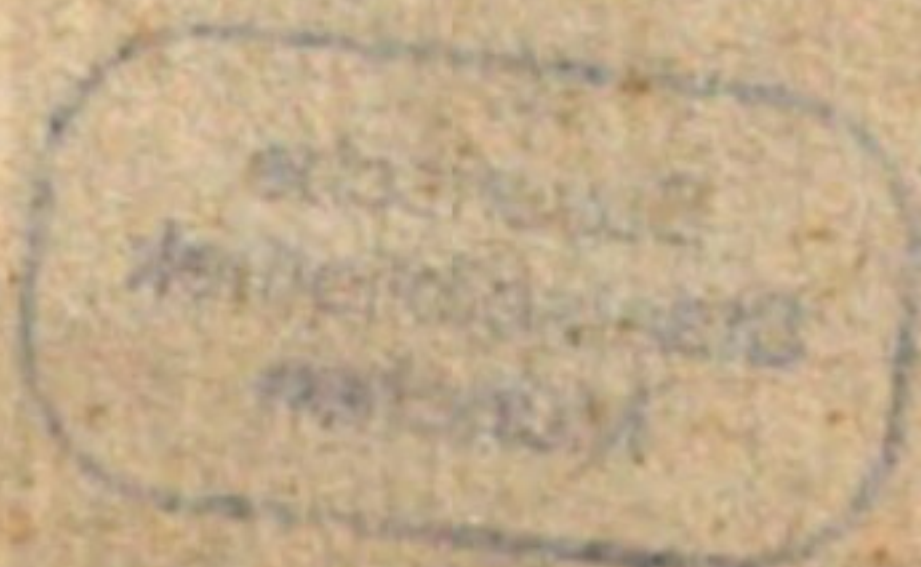
BRVNSVICENSIVM AC LVNEBVRGENSIVM DVCE
S. R. I. ARCHITHESAVRARIO ET ELECTORE REL.

CONSENTIENTE GRATIOSO MEDICORVM ORDINE
PRO GRADV DOCTORIS
SVMMISQVE IN ARTE MEDICA HONORIBVS ET PRIVILEGIIS
RITE OBTINENDIS

PVBLCO ERVDITORVM EXAMINI
SVBMITTIT
GEORGIVS FRIDERICVS PAPEN
CELLENSIS.

D. XXXI. IVLII A. R. S. CIDI^oCCCLXII.

GOTTINGAE
LITTERIS IOANNIS HENRICI SCHVLZII.

IN PARS VITAE
ET NECESSITATE

G R O G I O

PRO GRADU DOCTORIS
SUMMUS IN ARTE MEDICA HONORIS ET BENEFICII

GEORGIVS FRIDERICVS PAPPEN

GOTTINGAE
LITTERIS IOHANNIS HENRICI SCHULZII

Bayrische
Staatsbibliothek
München

VIRIS
ILLVSTRIBVS EXCELLENTISSIMIS
ATQVE EXPERIENTISSIMIS
**PAVLO GOTTLIEB
WERLHOF**

MEDICINAE DOCTORI
SACRATISSIMAE REGIAE MAIESTATIS
PRINCIPIS AC DOMINI
DOMINI

GEORGII III.
REGIS MAGNAE BRITANNIAE FRANCIAE ET HIBERNIAE
DEFENSORIS FIDEI

DVCIS BRVNSV. ET LVNEB. S. R. I. ARCH. ET ELECT.
AVLAE CONSILIARIO

ATQVE
ARCHIATRO

FAVTORI OMNI CVLTV PROSEQVENDO

NEC NON

FRIDERICO AVGVSTO
PAPEN

MEDICINAE DOCTORI

SERENISSIMI PRINCIPIS AC DOMINI

DOMINI

CAROLI FRIDERICI AVGVSTI
PRINCIPIS WALDECCENSIS COMITIS PYRMONTIVM
ET RAPPOLSTEINENSIS DOMINI IN HOHENACK
ET GEROLSECK SACRATISSIMAE CAESAREAE
CAESAREAE ET REGIAE REGIAE MAIESTATIS
MAIESTATIS SVPREMI MILITIAE
PRAEFECTI

AVLAE CONSILIARIO

ET

ARCHIATRO

PATRVO AMANTISSIMO

AD CINERES VSQVE COLENDO

PRIMITIAS HASCE ACADEMICAS

EA QVA PAR EST PIETATE ET OBSERVANTIA

DICATAS CVPIIT.

ARCHIATRO

GEORGIUS FRIDERICVS PAPEN

CELLENSIS.

Frequentes esse disputationes de auxilio-
rum, instrumentorumque in partu neces-
sitate, inter artis obstetriciae cultores constat:
quas minori negotio componi puto, quando,
quid commodum sit, quid necessarium, bene
discernimus. Pro inaugurali specimine, istud
mihi argumentum sumere, graue propositum
esse, licet non ignorem, tiro medicus, sumsi
tamen amore argumenti, & praeceptis fretus in-
stitu-

A

stitu-

stitutionibusque *Viri Illustris atque Excellen-*
tissimi Archiatri Regii ROEDERERI, cuius no-
men semper mihi erit deuenerandum, cuius
fauore factum est, vt partibus longe difficilli-
mis & laboriosissimis comes adstarem & admi-
rator. Vidi fatis superque eius auxiliis manua-
libus, & instrumentorum forcipis praecipue ap-
plicatione, partus fuisse feliciter finitos, de qui-
bus absolute constabat, nullo alio modo, nisi a
manu operatoris posse absolui. Prolixiores au-
tem argumento destinaueram meditationes cul-
tiores, auctorumque auctoritate magis munitos;
sed accidit praeter spem & opinionem, vt ca-
rissimi, quem alterum patrem veneror, auun-
culi iussu, academiae valedicere cogar, & an-
gustissimum spatium superfit, quod praecipitis
etiam laboris vix copiam relinquit.

DIS-

DISSERTATIO INAUGVRALIS MEDICA
DE
ADMINICVLORVM IN PARTV
VTILITATE ET NECESSITATE.

§. I.

Praeterlapso grauiditatis termino, cuius finis in partu naturali, nono sub mense incidit, etsi nonnulli tempus partui fixum atque determinatum denegant, status vteri ita mutatus deprehenditur, eamque subiit expansionem, vt nunc iis exonerare contentis moliatur, quae per totum hoc tempus in suo absconditum fo-

uit sinu. Hic apparatus naturae partus negotii sub nomine venit, sique sine arte & auxilio alieno fit, naturalis vocatur, cuius praecipua requisita sunt.

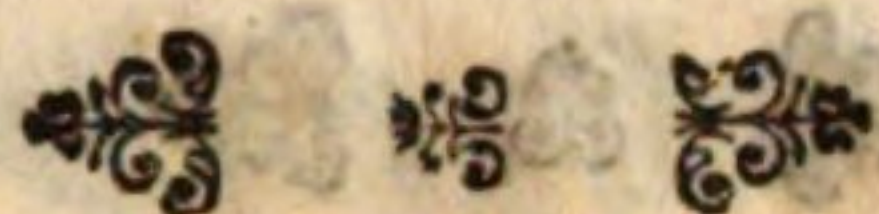
1. Habitus genitalium, proportiones iustae pelvis, vteri situs & indoles atque externorum genitalium sana pro partu conformatio.

2. Situs & proportio foetus.

§. II.

Ossium autem pelvis habitum, prae reliquis requisitis eminere, facile patet. In pelvi enim nimis angusta, transeunti foetui, ceteroquin proportionato, ianua non patet satis aperta, quo fit ut pelvis nimis angusta multorum partuum difficillimorum etiam causa sit. a) Pelvis nimis ampla, remoram licet foetui transi-
turo non infert, varia tamen post se trahit ma-
la,

a) Cf. III. ROEDERERI *elem. artis obst.* nouiss. edition. Cap. I. §. 12. it. SMELLIE Lib. I. Sect. IV.

la, e. g. ad vteri prolapsum maxime disponit. Eadem ratio est, status vteri sani, recteque in axi pelvis locati. Vterus a morbo, uti a spas-
mis, inflammatione, scirrho, ulcere vitiatum, varia inducit pericula, & maxime disponit ad partus laboriosos *b*). Orificium etiam vteri, affectionum morbosarum vterini corporis semper particeps, viam saepe istis in casibus foetui praecludit, denegatque exitum eousque, donec, ut exemplum afferam, spasmi vel inflammatio, sint soluti. Vteri situ a consueta & a natura praescripta regula aberrante, pariter partus difficultas nascitur. Directionem vteri sequitur directio oris vterini, quod male locatum impedit, quo minus foetus in capacitatem pelvis libere descendere possit, quia in grauiori obliquitatis gradu, sine artis auxilio, vix ulterioris descensus vlla spes subest. Sic etiam vitia genitalium externarum, partum vitare, ex

A 3

artis

b) SMELLIE Lib. III. Cap. III. Sect. I. N. III.

artis obstetriciae notis principiis, constat. A foetus etiam excedente mole, recte licet locetur, nihilque vel in pelui, vel genitalibus culpari possit, partus vitiatur. Caput nimis magnum, vel moles corpusculi excedens, capacitatem pelvis superat c). Pelvis enim ossa, impulsui infantis non cedunt, quare foetus nimis magnus per vias naturales, vel nasci absolute nequit, vel leuiori casu difficulter & non nisi arte adiutrice cum variis periculis extrahi potest. Situm etiam infantis in laudabili partu cum vteri situ recto conuenire debere, ita nempe, vt capite praeuio sit facies ad os sacrum versa, facile est intellectu. Capite autem deflectente, & huic vel illi ossi insistente, eius descensum impediri, contractionem aequalem vterum non pati, dolorumque vi caput vltterius non propelli, experientia satis superque confirmatur.

§. III.

c) DEVENTER *Operat. Chirurg. Part. I, cap. 34.*

§. III.

Istiusmodi vero partum, qui nullo dictorum requisitorum frustratur, sine artis auxilio absolui, me non monente, liquet. Vterus structurae muscularis ope, quod ex anatomicis patet, finito graviditatis termino, ad contractionem stimulatur. Foetus caput, mole sua, auctaque contractione vteri cervicem eiusque orificium premit, diducitque. Sublato hoc modo aequilibrio, & imminuta cervicis resistentia, fundo vteri novum additur robur, adeo ut subsequentibus vteri contractionibus, cervix magis magisque extenuetur, orificium ulterius aperiat, atque caput foetus hoc modo impulsus, versus locum minus resistentem, aperto demum satis orificio, in cavitatem pelvis descendere, & ex hac in vaginam delabi queat. Contractio itaque vteri cum minuta resistentia cervicis & oris vterini, partum naturalem promovere sola potest.

§. IV.

§. IV.

Ita quidem optimus partus comparatus est. Sed saepe a leuiori quodam obstaculo lentior fit, atque adeo, bonus licet sit, & sine notabili incommodo a sola natura absolendus, ab arte tamen, si qua accedit, variis auxiliis accelerari potest. Saepe hac in partus specie, cum dolores parum valent, & lento passu adueniunt, laborum impatientes parturientes, artis auxilium ambabus exposcunt, opemque efflagitant operatoris, quae etiam sine difficultate allata, ipsius famam multum auget, facitque, vt gloriari possit, se tot ac tantas, si Diis placet, felici cum successu operationes difficillimas instituisse. Haec auxilia triplicis sunt generis.

1. Manus operatoris caput in bonum dirigat situm.
2. Forcipe caput extrahit.
3. Versione infantem soluit.

VI 2

§. V.

§. V.

In partu quidem facillimo atque maxime naturali, capitis infantis rectam positionem simul cum recto uteri situ adesse debere, iam annotavi. Quodsi vero caput variis ex causis leuiter tantum, ab hoc axi peluis, qui est uteri obliqui minimus gradus, deflectit, *d)* ossibusque eius adeo apprimitur, vel partium suarum respectu male locatur: manus ope situm capitis leui quodam impulsu corrigere, inque eam dirigere plagam conuenit, qua tandem dolorum sola vi, ulterius propellitur *e)*. Sed sine ista non culpanda artis mutatione, sola sensim dolorum virtus extenuasset os uteri, detrusisset caput, atque in peluis medium deriuasset, sicque tandem naturalis partus, sed lentus, sequutus esset.

§. VI.

d) ROED. Cap. XVII. Sect. II. §. 457. & §. 477.

e) V. HORN. Part. I. Cap. 12. p. m. 64.

§. VI.

Similiter forcipis applicatione, secundum artis regulas, partum accelerare possumus, quando caput sub iisdem circumstantiis (§. praec.) lente descendit, vel propter viarum modicam angustiam & partes nondum satis dilatatas, quod primiparis ut plurimum accidit, remoram patitur; quo casu evenit ut doloribus licet validis, parum lenteque promoveatur, leuemque patiatur compressionem. Figura enim sphaerica seu globosa, lente in coniformem longamque comprimitur. Haec quidem compressio, artis ope, forcipis nempe actione acceleratur, breuiorque temporis spatio tota massa capitis in angustius cogitur volumen, lentaeque dolorum vires supplentur *f*).

§. VII.

Nec minus per versionem, partus ceteroquin naturalis acceleratur. Quaecunque etiam
causa

f) ROED. Elem. §. 428.

causa partum retardans adsit, versionem admittit, g) dummodo caput foetus, ex versione ultimum, peluim transire possit, eandem non excedat, & os vteri eousque sit apertum, vt manus operatoris libere vterum ingredi queat. Plerumque autem versioni locus est, quando ex quacunque vitiosa capitis positione, lentio-rem partum metuimus h). Haec vero fiant satis in tempore, capite enim iam delapso, velamentis ruptis, vteroque corpusculum foetus firmiter stringente, extractio infantis per versionem, commode non amplius perficitur. Quamdiu vero spes subest partus naturalis, etsi lentioris, melius tutiusque est, naturae vires expectare, praecipue quando obstetrix cognoscit eandem superandis obstaculis suffecturam fore. Partus enim istiusmodi naturales, sine omni matris foetusque periculis absoluuntur. Parturi-

B 2

entes

g) CHAPMANN *Abhandlung zur Verbesserung der Hebammen-Kunst.* Cap. II. p. m. 26. & 27.

h) BOESSEL *Auszug aus der Grundlegung zur Hebammen-Kunst.*

entes peracto labore integra fruuntur sanitate, nullisque, si ceteroquin fuerint sanae, incommodis, ob longiorem temporis moram, ulterius sunt expositae. Sed sine omni infantis nascentis periculo, versio non absoluitur.

§. VIII.

Longe vero alia est ratio partus difficilis, in quo plura & grauiora impedimenta sunt vincenda, antequam ad plenariam peruenit abolutionem. Requiruntur necessario auxilia descripta, ad auertendas sequelas malas, absolute oriundas, si soli naturae absoluendus relinqueretur. Vt plurimum, hic partus variis coniunctus est vitiis, quae inducunt pericula modo leuiora, modo grauiora. Succurrendum ea de causa est satis in tempore, priusquam nascuntur mala, infanti pariter ac matri ominosa. Initium vero leuissimis tantum auxiliis faciendum est. Euicti tandem, nihil blanda spe-

ran-

randum esse methodo, ad ferramentorum gra-
uiora auxilia confugere debemus. Saepe ope-
ratoris manus, quae, foetum dirigendo in situm
conuenientem, partum adiuuat, sola, non suffi-
cit. Nostris praecipue in regionibus, totaque
fere Germania, medicus obstetricator raro ab
initio partus est praesens, sed ad eius demum
confugiunt auxilia, partu iam prolongato, vela-
mentis vt plurimum iam ruptis, aquisque effu-
sis. Quare non mirum, parturientem a dolori-
bus nihil valentibus, multum iam deprehendi
defatigatam, caputque infantis iam passum esse
varias mutationes. Nonnunquam tamen, e-
uentu felici, adhuc in situm ars caput dirigit
conuenientem, & in illo ita seruat, vt partus
tandem viribus naturae superari possit, peri-
culaque simul auerti, certe secutura, si in pristi-
no omnia mansissent statu. Cum vero, vti fre-
quenter accidit, hac methodo absolui nequit,

fed fymptomata vrgent grauiora, partus non amplius naturae relinqui debet, nifi infantis & matris inimicus effe velis. In capite itaque praeuio, & vi vteri non deprimendo, vlterior defcensus forcipe promoueri debet.

§. IX.

Etfi variae funt caufae, quae caput praeuium retardare folent, tandem tamen fub omni conditione partus, moles capitis, propter longam moram inflati, peluis capacitatem excedit. Sanguinis enim affluxus ad caput augetur, tumorque crefcit. Natis fic tumoribus, grauis requiritur dolorum pertinacia, pro capite vlterius deprimendo. Quid? quod, quum valent dolores, & caput tandem depellunt, cum impetu id fit, malorumque variorum metu, dilacerantur partes inflammatae, diffenduntur, nafcuntur vlcera, vel fequuntur gangraenae, vaginae conglutinationes, vrinae perpetuus fluxus

xus, ipsaque genitalia ad perinaeum lacera maneat.

§. X.

Impedimentorum causae caput remorantium variae, vel a parte matris, vel infantis, foetae, vel coniunctae, adfunt. A parte matris vitium pendet, si vel in pelvi ossea iusta proportio & conformatio desiderantur *i)* vel partes molles genitalium vitio quodam locali laborant *k)*. Quin interdum plura eiusmodi obstacula simul vrgent. Pelvis autem vel in se spectata, & in relatione ad foetum edendum, nimis parva atque angusta est, quamvis ceteroquin bene conformata sit, vel etiam ex mala conformatione compressa est, & male figurata, ita ut modo haec, modo illa pars pelvis foetui transituro obitem obiiciat. Illa enim pro partu naturali requiritur viarum pelvis praecipue proportio, vt

i) DE VENTER *Operat. Chirurg. Cap. 27.*

k) de quibus vitiis localibus Cf. eiusd. *Cap. 30.*

vt caput tantillum saltem excedat capacitatem
& dimensionem partium, per quas in partu ipsi
transiendum est; ita vt excessus ille voluminis
capitis, in relatione ad peluim matris, compres-
sione capitis sensim auferri, capitisque moles eo
vsque cogi possit, vt exactissime respondet di-
mensioni itineris. Si itaque iusta dimensionem
peluis proportio, eorundemque ad molem ca-
pitis reliquique corpusculi relatio desideratur,
ita vt, vel per angustiam peluis, ceteroquin be-
ne formatae, vel propter morbosam aut mon-
strosam eius deformitatem, reliquis pro partu
naturali requisitis etiam optime constitutis, capi-
ti transeunti via praecluditur, non potest non,
pro vario huius vitii gradu, fieri, vt in minori
gradu caput diutius moretur, tandemque lento
modo propellatur. In maiori autem gradu
partum difficilem constituit, sola arte vincen-
dum, & si quando maior adhuc eius dispro-
portionis gradus fuerit, partum per vias natu-
rales

rales plane impossibilem reddit. Per se autem patet, pro ratione discriminis maioris aut minoris, differre etiam medelam: & modo supra allata leuiora auxilia, absoluendo partui esse paria, modo grauiora, ferramentorum laedentium nempe applicationem, requiri; quin eo in casu, vbi nec his vincenda sunt obstacula, ad operationem caesaream confugiendum esse. Posteriores obstaculorum, respectu matris, classem constituunt vitia partium mollium localia. Quoniam autem nimis longum foret, illa prolixius recensere; aliquot illorum tantummodo mentionem faciam. Generatim ex hoc censu sunt omnes tumores, os vteri aut vaginam praeter naturam occupantes, cuiuscunque indolis fuerint, scirrhusi *l*) cartilaginei *m*) polyposi *n*) vlce-

l) Cf. MEAURICEAU *Traité de malad. des femmes grosses* T. I. Lib. III. Cap. 12. *it.* RODER. A CASTRO *de vniuersa mulier. morb. med.* P. II. Lib. II. Cap. 23.

m) cuius tumoris cartilaginei officii mentio fit in Eph. Nat. Curios. D. II. A. I. Obs. 183.

n) Vid. RUYSCHII *Observ. anat.* VI. p. 12.

ulcerosi o) & quae sunt alia. Facile enim intelligitur, quo maiores sunt istiusmodi tumores in itinere haerentes, eo grauius inde enasci impedimentum; adeoque nisi arte chirurgica vel quacunque alia, iste obex auferatur, vel minuatur, certissime partum plus minus difficilem reddit, quid? quod, grauiori in casu, vbi eiusmodi tumor foetui viam absolute praeccludit, obstaculum insuperabile facit, vt saepe numero in solo partu caesareo vltima spes sit. Nec minoris momenti sunt obstacula, ex peruerso & praeternaturali habitu orificii vterini atque vaginae enata, si quidem variis vitiis hae partes interdum laborant. Accidit quandoque, vt substantia ceruicis & orificii, ex quacunque causa morbofa, adeo indurata sit, vt cartilagineam putares. Quo fit, vt nec impulsui capitis

o) De vaginae vlcere Cf. *Comm. liter. Nor.* ann. 1731. Spec. VI. p. 43. De vterini ceruicis vlcere. FELIX PLAT. *Obs.* Lib. II. p. 476. & 480.

tis cedat, nec debito modo detergi atque diduci potest. Hinc, eiusmodi in casu, tantam resistantiam facit impellenti capiti, ut partus non solum retardetur, sed difficilis, quin non nisi grauioribus auxiliis superandus, enascatur. Eiusdem fere generis sunt vitia, quae coalitui praeternaturali orificii vel vaginae debentur, siue autem ex mala conformatione harum partium, siue ex morbo praegresso locali, ulcere, *p*) dilaceratione a partu difficili *q*) alioque chirurgico, haec mala ortum duxerint, perinde est. Partum enim, nisi a doloribus viarum angustiae vincantur, vel obstaculum chirurgica arte profligetur, eodem modo difficilem, quin praeternaturalem reddunt, ac prima vitia modo recensita. Aliud genus impedimentorum intuitu matris oritur, a situ vteri peruerso, & ab axi peluis declinante. Sicubi enim axis vteri

C 2

ab

p) ROD. A CASTRO Cap. 29.

q) MEAURICEAU T. I. L. III. Cap. VII. pag. 400. seq.

ab axi pelvis multum deflectit, orificium non solum inaequali modo diducit, & partus negotium multum remoratur, sed maiori in gradu obliquitatis, caput foetus a recta via deuergit, ad vnum alterumue latus dirigitur, & modo huic, modo illi parti pelvis opponitur. Quomagus autem foetui nascendo obstaculum obiicitur, eo difficilior redditur partus, r) vt quandoque neque manus operatoris, neque reliqua leuiora auxilia, pro partu absoluendo, sufficiant; sed mutato successiue situ foetus, in longe peiorem, vel versio requiratur, vel hac non satis in tempore adhibita, interdum sola embryulcia, vel aliis grauioribus auxiliis, foetus sit extrahendus.

§. XI.

Haec quidem sunt impedimenta partus a parte matris, generatim spectata. Disquirenda quoque sunt, quae pendent a parte foetus ob-

r) V. HORN. P. II. Cap. III. p. 105.

obstacula; quae ut rite dignoscantur in duo summa genera distinguimus. Prius nempe illa breuiter recensebimus, quae capite praeuio notantur, atque deinceps, quae capite non praeuio occurrunt. Plura autem horum obstaculorum ita comparata sunt, ut quodammodo sint relatiua ad habitum parturientis. Nulla enim in vniuersum certa capitis reliquique corpusculi foetus dimensio determinari potest, pro partu optimo & naturali; sed semper simul ratio habenda est peluis atque viarum, quae foetum transmitti debent. Non sufficit caput esse praeuium, riteque constitutum, sed requiritur etiam iusta eius proportio ad peluim s). Quare varie mutatur partus, si moles capitis illam proportionem relatiuam vel excedit, vel ad eam non attingit. Foemina pelui angusta praedita, partum difficilem patietur, si foetus eadem est relatio, quae ad peluim naturalem

C 3

requi-

requiritur; & versa vice optimus & facilis partus erit in eadem foemina, si foetus tanto immaturior adeoque minor est, quantum foetus maturi moles illam relationem ad peluim matris excederet. Eadem relatio partus erit, si quando foemina cuius peluis sana, riteque pro partu maturo proportionata, vterum vltra grauiditatis terminum gestauerit; *t*) quoniam serius partum edit, eo quoque foetus ceteris paribus prae maturo, erit maior; adeoque, proportio excessu voluminis sublata. Ex quacunque vero causa capitis volumen istam relationem ad peluim excedat, siue sit simpliciter nimis magnum, siue morbose vt hydrocephalus, siue demum ob monstrosam conformationem, perinde erit, semper enim partum maius minusue difficilem, quin praeternaturalem constituit *u*), ob capitis nimiam molem, & pro diuerso gra-

t) Vid. B. LAVR. HEISTERI dissert. *de partu tredecimestri*, Helm.

u) MAURICEAU T. I. L. II. Cap. X. p. 261. seq.

gradu, modo conaminibus folius naturae impedimentum istud vincetur, dum caput successiue eo vsque comprimitur, vt tandem, figura elongata, moles minuatur atque pro transitu apta reddatur: modo, in casu nempe grauiori, artis auxilium, forcipem nempe, quin interdum ipsum perforatorium, sibi poscit. Ad certum enim gradum caput comprimi potest, quoniam ossa caluariae mobilia cedunt, sed per legem impenetrabilitatis vltra istum terminum nulla arte comprimitur; si quidem neque membranae, quibus officula cranii ad inuicem nectuntur, vltterius cedunt, neque cerebrum, caluariam replens, in angustius cogi potest spatium: adeoque tanta vi resistit, vt caput potius diffringeretur, quam in angustius volumen pressione redigeretur. Facile itaque perspicitur, in casu grauiori, vbi vel compressum, quantum fieri potuit, caput relationem ad peluim adhuc eatenus

tenus excedat, vt ne dum partus adhuc absolui possit, necessario grauiora adminicula in auxilium vocanda esse, quibus caput vltterius extenuetur, atque partus expediatur. His enim neglectis, partus vel plane impossibilis est, vel in paulo leuiori gradu, non nisi cum vario discrimine matris, dilacerationis genitalium &c. absoluetur. Aliud obstaculum a parte foetus in eo positum est, quando caput praeuium, ceteroquin iustae molis, peruerse locetur. Vario modo caput interdum ab axi vteri atque peluis deflectit, & modo in hanc, modo in illam plagam dirigitur, ita, vt in ossa peluis impingat, illis innitatur, atque, nisi demum degliscat, atque vi dolorum in iustam viam ab ossibus resistentibus deprimatur, partus nullo modo promoueri possit: quin potius dolorum vehementia caput successiue vel magis versus ossa impellitur, atque depactum ibi haeret; vel vltterius adhuc
L ab

ab axi dimouetur, caput & situs sensim in peiorem priori vertitur. Priori in casu, supra allata auxilia, manus operatoris, vel vectis quidam, sufficiunt, quo caput ab ossibus pelvis in iustam directionem deprimatur x), in posteriori autem, omnia a versione speranda sunt y). Hunc situm capitis obliquum vocamus. Licet autem caput axi pelvis sequatur, nihilominus quoque situs eius iniquus eadem mala procreat, quae supra ad capitis nimiam molem enarrauimus. Non solum enim molis capitis ratio est ad pelvim matris, sed ratio ex molis & situs ratione composita. Hinc nisi occiput praeuium sit, facie ad os sacrum versa, quantumvis axis capitis cum axi pelvis congruat; iusta ratio situs ad vias perit, & partus vario modo vitiatur. Alia enim semper est proportio capitis ad dimensiones pelvis, solo situ capitis mutato. Tolerabilis

x) VEN. PRAECEPT. *Elem.* §. 485.
 y) *Eiusd.* §. 486.

lis situs species est, si occiput & facies latera pelvis spectant, quoniam tunc maxima capitis dimensio, maximae dimensionis pelvis responderet, adeoque descensus capitis non impeditur. Sed facie antrorsum, occipite autem versus os sacrum locatis, moles capitis spatium pro descensu excedit, & modo ab ossibus pubis, modo a sacro remoratur, eaque mala pedissequa habet, nisi ars situm corrigat, & capitis descensum promoueat, quae de simplici mole nimia capitis fuere exposita. Eadem enim ratio est, siue capitis moles sit absolute, siue in relatione ad situm, nimia. Superfluum foret, monere, quod si capitis situs peruersus, siue obliquus, siue iniquus sit, cum nimia mole capitis absoluta combinetur, omnia ex complicato vitio peiora reddi.

§. XII.

Praeter obstacula recensita, alia adhuc occurrunt, haud minoris momenti, a foetu pend-

❧ ❧ ❧ ❧

dentia. Huc praecipue referendus situs quocunque modo peruersus, in quo caput non est praeuium, sed alia quaedam corpusculi pars prima offertur. Triplex generatim species huius situs constitui potest, si quidem vel clunibus praeuiis, vel pedibus praeuiis, vel situ utcumque peruerso, partum molitur infans. Prior species, si moles conduplicati foetus in relatione ad peluim non est nimia, interdum a sola natura, interdum operatoris manu, vel forcipis applicatione absoluitur. In casu peiori autem versione opus est. Altera species, pedibus nempe praeuiis, ad quam genua primum oblata quoque referimus, nisi aliud simul obstaculum adsit, v. c. ab innixis ossibus peluis alterutro pede, non temere impedimentum notabile facit, priusquam ad caput usque foetus fuit extractus. Hoc autem pro vario situ atque diuersa eius directione vario modo remoratur, partim per eius molem nimiam absolutam, partim relati-

uam ad situm. Quapropter subinde accidit, ut ab imperita manu, disrupto collo, caput in utero remaneat. Pro vario autem huius obstaculi discrimine, varia quoque auxilia requiruntur, ita ut nonnunquam sufficiat, si manus operatoris situm capitis eo corrigat, ut eius moles spatio transmigrando aptior reddatur. Interdum autem, eo praecipue in casu, ubi caput bene quidem locatum est, sed mole absoluta pelvis capacitatem excedit, variae, donec trans-
eat, agitationes requiruntur z). In casu autem grauiori vel imperita arte abrumpitur, atque in utero manet aa), vel non nisi perforatorio, utcumque licet, applicato, extenuatum sequitur. Tertia species generatim, omnem situm foetus complectitur, quo remotis, ab orificio

z) Cf. ROEDERERI *Elem.* §. 598. seqq.

aa) Vid. LEVRET *Observ. sur les causes & les accidens de plusieurs accouchemens laborieux.* P. I. p. 3.

ficio vteri capite & pedibus, alia quaedam eius pars, praeter iam memoratas prioribus speciebus, prima offertur, vt v.g. manus, brachium, vel pars quaedam trunci &c. Quae partus species duplici modo in genere absoluitur. Vel enim eatenus vincere obstacula licet adhuc operatori, vt hic partus in alterutram priorem speciem mutetur, & iuxta suas cuique speciei regulas & encheireses absoluator, vel, iis praesertim in casibus, vbi simul vteri quoddam vitium iungitur, hoc non amplius succedit, & generosiora auxilia requiruntur. Si quidem quandoque accidit, vt brachio elapso, thorax foetus successu temporis atque dolorum vehementia adeo pertinaciter in cauum pelvis depingatur, vt operatoris manui introitum absolute deneger, nec refusioni corpusculi amplius locus sit. Aliis in casibus thorax tantummodo in pelvis aperturam superiorem vehementer intruditur, simul autem vterus rigidus quam

strictissime corpusculum amplectitur, vt & hic de manu in vterum dimittenda, & corrigendo situ, non sit cogitandum, & omnia auxilia huc spectantia, frustra adhibeantur. Quo magis hic partus fuit diris laboribus stipatus, eo magis iungitur metus, vterum non amplius fore integrum, sed vitium iam cepisse: de morte etiam foetus tum vix dubitandum est. Qua propter nec sectioni caesareae locus erit, nisi matrem certissime extinguere velimus. Ideo ad solam embryulciam, siue dissectionem foetus, refugiendum est, in priori casu longe faciliorem, propter partium discindendarum propinquitatem, posteriori autem, scilicet vbi foetus adhuc ad superiorem pelvis aperturam moratur, multis difficultatibus stipatam.

§. XIII.

Expositis obstaculis primariis, tum simpliciter a parte matris, tum a parte foetus, oriundis,

dis, facile cuilibet ex supradictis erit perspe-
ctu, semper eo difficiliorem esse partum, in quo
plura horum obstaculorum simul combinantur,
& quo magis mutua relatio genitalium & cor-
pusculi foetus a naturali tramite aberrat. Prae-
termitto omnem deformitatem foetus, qua e-
ius moles, adeo augetur, vt partus inde dif-
ficilis quin interdum impossibilis reddatur, vt
hydrocephalus, foetus duplex connatus *bb)* vel
alia monstri species *cc)*: quoniam hi casus, ad
rariores pertinent, & inde enata obstacula ex
superioribus diiudicari possunt.

§. XIV.

Paucis nunc quoque, de quibusdam obsta-
culis secundariis differendum erit. Secunda-
rio-

bb) De foetu conduplicato Vid. *Exc. atque Gener.* ALBERTI
DE HALLER *Opusc. anatom.* p. 150.

cc) Cuius generis observatio legitur in *Act. Nat. Curios.* Vol.
II. Obs. 125.

riorum nomine illa impedimenta complector, quae non nisi in ipso demum partu subueniunt, a vitio quodam partum retardante primario producta. Cuius generis quidem sunt praecipue tumor capitis, & inflammatio genitalium. Per se patet, haec obstacula in partu naturali & facili vel penitus desiderari, vel leuissimo in gradu adesse, adeoque obstaculorum nomen, reliquis omnibus rite constitutis, non mereri. Sed quo difficilior & laboriosior partus ex obstaculo quocunque primario fuit, & quo longius temporis spatium irritis naturae & artis moliminibus iam tritum est, eo quoque semper magis, ceteris paribus, dicta obstacula secundaria incrementum accipiunt; & licet non nisi a causa quadam primaria tanquam effectus propullulent, nihilominus noua exinde causa difficultatis proficiscitur. Ita tamen comparata sunt haec obstacula secundaria, ut peculiari medela vix egeant, neque adhibita emollientia, venae sectiones, clysmata,

mata, antiphlogistica interna, & quae sunt reliqua, multum prestent, nisi simul impedimentum illud primarium ex suis regulis, tanquam causa, tollatur. Sublata autem illa, non quidem ex templo simul tolli potest illius effectus; quippe qui hoc in casu per aliquamdiu superesse potest; attamen tunc facilius obtemperat adhibitis remediis, & per connubium artis & naturae facile superatur, ita, ut per se spectatus partum quidem retardare, non autem penitus coercere possit.

§. XV.

Generatim nunc expositis obstaculis, eaque tollendi adminiculis, speciatim disquirendum nobis nunc erit, pro scopo nostro, de iis, quibus sola natura superandis: par quidem foret, sed non nisi multo temporis dispendio, aut matris aequae ac foetus detrimento atque periculo, pro variis gradibus obstaculi maiori vel

E

mi-

minori. Quamuis autem, vel nulla arte accedente, partus demum ex solis moliminibus naturae contingat: facile tamen perspicitur, artis connubium, non partum accelerandi causa, sed potissimum ad auertenda illa mala, quae alias, neglectis nempe auxiliis, certissime essent futura, non prodesse solum, sed profecto requiri. Inter illa detrimenta eminent, a parte matris, genitalium, a nimia pressione & irritatione natus rigor & inflammatio *dd)* atque pedissequa interdum gangraena, quibus puerperium periculo plenum, quin funestum, redditur: debilitata vrethra, quin ipsa eiusdem aut perinaei dilaceratio, indeque residua vrinae vel scybalorum incontinentia *ee)*, cum vita valetudina-
ria.

dd) DE LA MOTTE *Traité complet des accouchemens* Lib. V. C. 7. *et* MAURICEAU *Traité des maladies des femmes grosses* P. I. Lib. III. C. XI. p. 420.

ee) MAURICEAU P. I. Lib. III. C. 7. p. 401. & seq. & P. II. *Obs.* LXXVI. & LXXXV. &c.

ria. Accidit porro, quando funiculus, membris foetus circumiectus, stringitur, & pars placentae soluitur, haemorrhagia periculosa: nec non, ex diu protracta irritatione, neruorum distensiones, & alia mala oriuntur. A parte foetus capitis tumor insignis, ex quo foetus, a diu nimis protracta pressione, debilitatio, quin ipsius vitae discrimen. Quibus omnibus praecauetur, si satis in tempore partum expedimus.

§. XVI.

Duplicis vero generis sunt in hac partus specie adminicula, quorum alterum forcipem respicit, alterum in versione positum est. Pro vario autem capitis situ atque habitu, modo sufficit, caput ossibus pelvis firmiter innixum alterutro forcipis brachio, iuxta leges vectis, soluere atque debitum in situm redigere: modo capitis, ceteroquin in axi pelvis haerentis, moles nimia forcipis pressione eo minuenda est,

vt per peluim fiat meabile. Omnibus reliquis methodis fane praestantissima haec est, in capite praeuio. Si quidem, forcipis ope, capitis figura debito in casu, citra foetus periculum, pressione, in eam mutari potest, quae viis magis est accommodata, partus adeoque citius atque facilius absoluitur & foetus viuus protrahitur. Dummodo enim spatii satis supersit pro inferenda forcipe, & perita manus, non neglectis cautelis generalioribus, quae a Viris celeberrimis & in arte exercitatissimis passim prolixè traduntur ff) illam dirigat, neque matri, neque infanti, noxam infert, atque insignis copia infantum hoc modo seruatur, quibus alia methodus minori salutis spe prospexisset. Etenim nec versioni semper locus est, si potissimum vel vterus nimium stringit foetum, vel caput, iam nimis depactum, refundi nequit, atque

omnino sitnerech aiuleq ixa ni niupotetco ai vtro-
 ff) Cf. SMELLIE Lib. III. C. 3. Sect. 3. et. CHAPMANN.
 C. I. et. ROEDER. C. XVII. S. 441.

❖ ❖ ❖

67

utrobique manui, pro versione demittendae, spatium denegatur: nec versio instituta a periculis semper immunis est, quia, nisi cito satis absoluator, foetui subinde funesta fit.

§. XVII.

Plurimis adhuc nominibus anteferenda est forcipis applicatio methodo veterum, qua rudi atque crudeli arte in vncinorum applicatione subsistebant. Innumeris malis sane stipata haec methodus est; hinc quo pluribus infantibus, aequae ac ipsis parturientibus, pristinis temporibus funesta fuit, eo potiori iure, nostris explodenda & praescribenda est. Sed his ulterius immorari, me quidem taedet. Neque prolixè de forcipis inuento, non satis laudabili, disseram, quum adhuc sub iudice lis sit, cuinam huius inuenti gloria sit tribuenda. Satis est notasse, forcipem iam a IACOBO RVFFIO gg)

E 3

com-

gg) Vid. IAC. RVFF *Hebammen-Buch* Frankf. am M. 1600. in 4. p. 72.

commendatam legi, etsi non satis constat, an ab ipso fuerit in usum vocata, quod vero simile vix videtur, dum CHAPMANNVS primus CHAMBERLINI instrumentum, quod hic diu celauerat, forcipem puta, publici iuris fecit *bb*). Sed prouti omnis inuenti primordia sunt rudiora, & multis incommodis pressa, ita quoque forceps sensim successu temporis variis modis emendata fuit. Varias operadores axeos correctiones tentauerunt: ita LEVRETVS, dum forcipem axe ambulatoria imperfectiorem esse didicerit, illam vsui magis accommodatam, axi tortili (en axe tournant) instruxit *ii*). Sic SMELLIO debemus illam forcipis emendationem, qua brachia per implanationem sibi inuicem implicantur, atque sic sine axi firmantur *kk*). Varie quoque emendata est brachiorum directio,

bb) CHAPMANN. C. I. p. 15.

ii) Cf. LEVRET *suite des Obseru. Art. VI. de l'utilite de nouveau forceps curve.* & *Artic. XIII. p. 304. seq.*

kk) SMELLIE L. III. C. III. Sect. 2.

ctio, vt sensim magis accommodata sit facta
arui, tum in applicatione, tum extractione,
describendo. Quo nomine praecipue LEVRET
laudem meretur, qui alteram illam curuaturam
brachiis addidit. Praeter LEVRETIANAM au-
tem correctam & SMELLIANAM, facile omni-
bus reliquis caremus. Id tantummodo mone-
re adhuc licebit, in vsum trahi posse duplicem
speciem forcipis, alteram longiorem, iis in ca-
sibus adhibendam, vbi caput adhuc altius hae-
ret; II) alteram breuiorem, si caput in ipsa
capacitate pelvis remoram nectit, longiori
praeferendam. Generatim circa forcipem te-
nendum est, eo faciliorem esse applicationem,
& eo feliciorem operationis fore euentum, quo
magis forcipis habitus viarum directioni & ca-
piti prehendendo respondeat *mm*).

§. XVIII.

II) ROEDERERI *Elem.* §. 440.

mm) Plura de forcipis emendatione videri licet in BOEHMERI
diff. de forcipis angl. in partu difficili usu. it. in HEIST.
chirurg. it. IO. GOTTER. IANCKII commendatione de
forcipe ac forfice. it. LEVRET. l. c. &c.

❧ ❧ ❧

§. XVIII.

Dum forcipis vsus in eo consistit, vt caput soluatur, comprimatur & educatur, atque mala alias oriunda auertantur: e re erit, disquirere, quonam in casu forcipi locus erit. Indicatur forceps a sequentibus momentis. Si capite praeuio partus negotium soli naturae non committendum esse, censemus. Si iam vltra 24 horas partus durauit; si vel praesens vel certo accessura est inflammatio genitalium & tumor capitis, aut ipse metus gangraenae vel dilacerationis; si caput alicubi moratur, ossibus peluis innixum; si spes subest, molem capitis forcipis compressione eo minutum iri, vt peluis & viarum spatium eiusdem fiat capax; si spatium pro inferenda forcipe adhuc superest; si orificium iam apertum est, nec metuenda dilaceratio genitalium, sub extractione; si foetui adhuc viuo parcendum: si denique dolores cessarunt, vel haemorrhagia aut aliud symptoma

ma vrgens partum expediendum iubeat. Idem forcipis auxilium interdum requiritur, in partu clunibus praeuiis, quin post versionem aut partum Agripparum, ad soluendum caput vltimum. Raro etiam in casu, vbi mole nimia adhuc excedit caput, perforatorio iam extenuatum, forcipe vltcrius comprimendum & extrahendum est.

§. XIX.

Accedo ad alterum in hac partus specie ad-
miniculorum genus, scilicet versionem, cuius
ope non minus pericula minantia in partu diffi-
cili auerruncari, quam quidem forcipe, pos-
sunt. Antequam autem de versionis multipli-
ci emolumento exponam, paucis dicendum e-
rit, quomodo hoc artificium ad nostra tempo-
ra sit delatum, & denique indicabo, quibus-
nam in casibus versioni praecipue sit locus. Ver-
sionis doctrinam veteribus parum fuisse cogni-
tam,

tam, vel ex eo patet, quod, ex praeconcepta opinione, partum eo peiorem aestimauerint, quo magis caput ab orificio remotum; ideoque pessimum, qui ipsis pedibus praeuiis contingit. Hinc omnem lapidem mouerunt, quo quemcunque situm foetus in naturalem, capite nempe praeuio, mutarent. Postmodum autem compertum est, partum pedibus praeuiis ipsi partui naturali quam proxime accedere facilitate: quin omnem partum naturalem, qui non fit capite praeuio, pedibus praeuiis fieri; quippe qui tum anfarum munere funguntur & partus negotium multum facilitant. Ex his intelligitur cur HIPPOCRATES toties de foetus in caput conuersione verba ferat *nn*). Primus inter

nn) In libro *de morbis mulierum* Sect. V. p. 617. sec. edit. FOESSII sic ait: *Qui vero conduplicantur foetus & in uterorum osculum incumbunt, eos siue viuos, siue mortuos, retropulsos iterum vertere oportet, ut in caput prodeant secundum naturam* & p. 618, *quibus vero mortuis aut crus, aut brachium foras prominet, haec quidem optimum fuerit, intro si fieri possit retru-*

ter Veteres CELSVS conuersionis in pedes mentionem fecit oo), sed perquam succincte. MOSCHIONI dein, tempore NERONIS Romae degente, hoc artificium innotuisse, ex eius scriptis elucescit pp). Postea vero, nescio quo facto, diu latuit versionis artificium: donec tandem a GVILLEMEAV & AMBROSIO PARAEO rursus excitatum fuit, quamuis non satis constet, an vnquam ipsi instituerint. Nostris de-

F 2 mum

retrudere, & utraque in caput vertere, sin minus hoc fieri possit, sed intumescant, secato. His similibusque aliis locis patet, nullum ei fuisse cognitionem de foetus in pedes versione.

oo) In Libro VII. Cap. 20. p. m. 490. ubi de foetu mortuo differit, qua ratione vtero sit excutiendus, his verbis se exprimit: *Medici propositum est, ut infantem manu dirigat vel in caput vel etiam in pedes, si forte aliter compositus sit.* &c.

pp) In omni prauo infantis situ legem dat, orificio satis aperto infantem vertere, pedibusque extrahere, Sic etiam in pede prolabente ait: *GYNAECIORVM Part. I. Cap. XII. etiam modo videat, ne vnquam obstetrix teneat & conetur, ne reliquo corpore infantis plus matrix claudatur, sed prius infixis digitis ad inguem infantis, sursum eum reuocet, & post immissa manu, pedem alterum colligat, & si fieri potest manus eius lateribus iungat, & apprehensis pedibus foras adducere conetur.*

mum temporibus SIEGMUNDIN qq) prima in
 Germania versionem optimo cum successu, &
 adhibitam in hac operatione fasciam, saepius in-
 stitutam, descripsit, quam deinde obstetrican-
 tium varii sunt secuti. Eodem fere tempore
 inter Batauos DEVENTERVS versionis regulas
 tradidit. Inde ab illo tempore pedetentim qui-
 dem magis excultum est versionis artificium, sed
 nihilominus nec hodiernum adeo diuulgatum, ut
 praeter artis magistros, rite ab obstetricanti-
 bus exerceatur.

§. XX.

Respectu ipsius methodi, qua versionis ne-
 gotium peragitur, tantummodo quaedam ge-
 neraliora hic notasse iuuabit, dum regulae &
 encheireses curatius traditae, passim apud au-
 ctiores occurrunt. Quo eo facilius & felicius
 suc-

qq) Vid. *die Königl. Preussische und Churbrandenburgische Hof-
 Webe-Mutter. Berl. 1723.*

succedat operatio in partu difficili instituenda, qualiscunque sit, requiritur, vt parturientis situs sit partui artificiali accommodatus, & vt quieta & immota in illo situ contineatur. Prae reliquis autem conuenit situs supinus, quippe ex quo plurima sub operatione commoda redundant. Porro eo praecipue cura adhibenda est, vt ne nimis differatur, sed potius, quantocyus fieri potest, instituatur *rr*) antequam inflammatio & vteri strictura accesserit. Id inprimis non satis inculcandum est eo in casu, quo propter haemorrhagiam notabilem, ex soluta placentae parte, ortam, aut matris conuulsiones, aut aliud quoddam symptoma vrgens, periculum in mora est. Facillime ceteris paribus, succedit versio, si velamenta adhuc integra sunt, aut saltem ab eorum ruptura longum temporis spatium non est praeterlapsum. Quo

F 3

diu-

rr) V. HORN. Part. II. Cap. VIII. p. 156. seq. *it.* SIEG-
MUNDIN Libr. cit. Cap. IV. p. 65.

diutius protrahitur, eo firmitus stringitur vterus, eo pertinacior depingitur pars praeuia foetus; atque hinc non potest non operatio pluribus difficultatibus stipata enasci. Corpusculo duce, manus in vterum demittatur, atque demissa pedes quaerat. Impedimenta v. g. viarum, orificii inprimis angustiae, iuxta artis regulas remoueantur; funis vmbilicalis cura habeatur, atque hoc modo, vel sola manu, vel fascia adiutrice, pedes attrahantur, & foetus male locatus, in debitum situm voluatur. Dici vix potest, quantum ad hanc operationem, dextro successu peragendam, situm sit in motu flexorio & spirali, quo habita simul ratione dimensionum pelvis, motitando, terebrando, & secundum regulas vectis, foetum extrahimus. Quando demum caput remoratur, eo nauanda erit opera, vt quam expeditissime soluatur, alias enim funiculi pressio breui funesta fit. Nisi moles capitis in relatione ad peluim absolute
nimia

nimia sit, solutio non adeo difficulter succedit, si caput intromissa manu vel alia encheiresi in eum dirigimus situm, qui relative viarum spatium magis est accommodatus, brachia soluimus, & motu spirali caput educimus. Omnia autem dexteritate magis, quem vi & impetu absoluantur.

§. XXI.

Restat, ut indicamus, quibusnam in casibus versio locum sibi vindicet. Quatuor generatim conditiones versionem foetus & extractionem per pedes suadent, videlicet: Caput praevium quidem, sed male locatum & ab axi pelvis aberrans, ubi nec naturae soli fidendum, dum situs alias in peiorem sensim deurgeret ss), nec forcipis adminiculo commode absolui partus posset. Id imprimis contingit, si vterus est obliquus, vel capitis situs a naturali diuersimode deflectit. Porro versio ut plurimum absolute requi-

ss) V. HORN. P. II, Cap. VIII. p. 155.

requiritur, si quod symptoma vrgens, temporis mora, minatur, cuius generis praecipue sunt matris haemorrhagia *tt*) aut conuulsiones *uu*). Nec minus in versione praecipua spes est, quando foetus quomodocunque peruerse locatur, & caput ab orificio remotum est *xx*). Plurimae dantur species huius partus, quae tamen magis ad partum praeternaturalem sunt trahendae, si excipias vnam vel alteram, quae ob proportionem foetus relatiuam ad peluim, a sola natura absolui possunt. In partu demum gemellorum sequioris, extractio per pedes plurimis arridet, quoniam hoc modo citius & iucunde totius partus negotium absoluitur, quam si soli naturae relinqueretur *yy*).

§. XXII.

tt) MEAURICEAU P. I. Lib. II. C. XXVIII.

uu) idem *l. c.* it. DE LA MOTTE Lib. III. C. XII. & *Obs.* CCXIII. seqq.

xx) V. HORN. *l. c.* &c. it. CHAPMANN C. II. p. 28.

yy) DE LA MOTTE L. III. C. XLI. & *Obs.* CCLXXXIX. seq. it. SMELLIE L. III. C. V. p. 406. it. ROEDERERI *Elem.* §. 713.

§. XXII.

His omnibus probe pensitatis, facile cui-
bet iam erit diiudicatu, quanta sit tam for-
cipis, quam versionis in partu difficili vtili-
tas, quantaque vtriusque necessitas. Etenim
breui temporis spatio his absoluitur partus, &
parturiens aequae ac foetus, ceteris paribus, ab
omni laesionis periculo immunes manent. Na-
turae auxilium fertur tutissimum ac praestan-
tissimum, nec tempus teritur cunctando, do-
nec forsan res eo peruenerit, vt vel nihil au-
xilii, vel non nisi crudelis ars auxilio ferendo sit
superstes. Sed potius obstacula supra recensita
blandioribus adminiculis mature & facilius su-
perantur, atque multis in casibus mala, alias
certissime futura, quin ipsa subinde, ex sym-
ptomate urgente, haemorrhagia largiori &c.
imminens, aut gangraenae futurae pedissequa
mors, auerruncantur. Nonne strages infantum,
qui olim ex ignorantia blandioris medelae in

G

praxi

praxi rudiori veterum, infantes obstetricantium inscitiam praematura morte luerunt 22); & qui vel hodiernum interdum agresti manu aut praepostero ferramentorum laedentium usu immolantur a), diuini vtriusque inuenti eximium constituit encomium? Terrent exempla passim apud veteres obuia: & pudet recentiorum. Nonne tot infantibus, hodierna experientia, tutioribus adminiculis munita, quasi vitam reddit, quot antea veterum inprimis temporibus, misere fuerunt dilaniati? Et quid impedit, quo minus laudes forcipis & versionis atque vtriusque utilitates etiam ad parturientium

22) HIPPOCRATES Sect. VI. p. 914. seq.

a) MITTELHEUSER V. *Practische Abhandlung vom Accouchiren* p. 413. casum refert tristem, vbi infans decisis brachiis viuus fuit extractus. *it.* CHAPMANN C. II. p. 40. simile describit exemplum infantis, qui resecto in partu brachio, ad virilem aetatem, altero brachio mutilus, accessit. *it.* MEAURICEAU T. II. Obs. DLXXXVI. dicit: se vidisse infantem per integrum diem adhuc vixisse, cuius caput vnicis fuit extractum.

❧ ❧ ❧ ❧

tium emolumenta trahantur? Ingens fane copia muliercularum detrimentum captura foret, ut quidem profecto olim cepit *b)*, ex crudeli feramentorum laedentium applicatione, vel ex sola ipsius temporis mora atque obstetricantium inertia, quae forcipis & versionis beneficio incolumes seruantur.

§. XXIII.

Pro vario autem gradu eadem obstacula modo partum laboriosum, modo praeternaturalem constituunt. Interim negandum non est, quaedam speciatim impedimenta, ceteris paribus, semper partum artificialem requirere; qualia sunt hernia vteri, *c)* nisi repositio locum habeat, transuersus infantis situs *d)*, foetus ex-

G 2

tra

b) DE LA MOTTE *Obs.* CLXXXVIII.

c) Vid. DE LA MOTTE L. IV. C. VIII. p. 582. & *Obs.* CCCXVII. seqq. it. SMELLIE Lib. II. C. I. Sect. II. p. 163.

d) DE VENTER R. I. Cap. XL.

tra vterum haerens *e*), vteri ruptura *f*), foetus nimia moles atque deformitas monstrosa, & quando foetus per vias naturales vel plane non, vel nonnisi frustatim educi potest. Reliqua impedimenta pro vario discrimine gradus partui difficili & praeternaturali sunt communia. Sub nomine praeternaturalis vero istum complectimur partum, in quo sola naturae conamina impedimentis vincendis, sine manuali ope, absolute non sufficiunt. Et prouti in partu difficili utilitas praecipue artis auxilium poscit, ita in praeternaturali necessitas opem postulat.

Qua-

e) Plura exstant exempla & observationes, foetus extra vterum reperti, in *Eph. Nat. Curios.* & quidem de foetu inter intestina inuento, D. I. A. II. *Obs.* 85. p. 159. seqq. legi meretur; porro in *Cent. V. Obs.* XX. p. 32. describitur Observ. de foetu in vesica urinaria reperto, & *Obs.* 195. D. I. A. IV. & V. agit de foetu in latere sinistro caui abdominis inuento &c.

f) Vid. FABRIC. HILDANI *Obs. & Epistol. chirurg. medic.* sec. edit. HENNINGERI *Obs. de raro situ foetus in vtero, vterique ruptione* p. 423. it. *Gener. & Excell.* ALBERTI DE HALLER *Progr. de rupto in partu vtero.* Gött. 1749. it. B. LAUR. HEISTERI *Chirurg. Tom. II. p. 726.*

Quare hic etiam partus artificialis nomine venit, scilicet a sola arte omne in hoc partu negotium pendet. Diu iam explosa est veterum sententia, qui potissimum momentum partus, in foetus actione & nisu ponentes, contendunt, foetum mortuum ea de causa non nisi artis ope excludi posse g). Etenim, si reliqua partus naturalis requisita non desiderantur, per experientiam satis euictum est, foetum mortuum aeque facile ac viuum, contractionibus vteri expelli, si quidem respectu foetus, partus negotium mere est passivum. Dispicendum porro erit, quaenam in partu praeternaturali sint illa auxilia, & quibusnam in casibus singula adhibenda. Dispersi autem possunt in duo summa genera, videlicet, quae sola manu,

G 3

aut

g) Praeter loca ex scriptis HIPPOCRATIS, iam recensita, (cf. notae §. XIX. diss.) ut foetus mortuus in utero sit dissolvendus, legi meretur EIVSD. Liber peculiaris, inscriptus *de Foetus in utero mortui exsectione* loco modo citato.

aut quae instrumentis perficiuntur. Instrumenta, quibus foetus soluitur, ad duplicem classē referri possunt, alteram laedentium, alteram non laedentium. De singulis nunc speciatim quaedam erunt dicenda.

§. XXIV.

Nominatim vero quatuor operationibus, sensu chirurgico, circumscribitur ars obstetricia: quatenus nempe spectat ad partum artificialem, siue sit talis ex necessitate, siue utilitas tantum operam manualement postulauerit, scilicet absoluitur hoc nomine partus vel

- 1) applicatione vectis seu forcipis.
- 2) versione.
- 3) destructione foetus ope instrumentorum laedentium.
 - a) perforatorio extenuatur caput.
 - b) embryulcia per partes soluitur.
- 4) operatione caesarea.

Quum

Quum limites partus difficilis & praeternaturalis per gradus intermedios confluunt, harum operationum duas priores ad partum difficilem retulimus, licet & huc aequo iure pertineant; quare ex supra dictis repetenda hic negligimus.

§. XXV.

Verum enim vero semper operatoris est, iis in casibus, vbi sine instrumentorum laedentium applicatione partus nullo modo absolui potest, in statum foetus prius inquirere, quam illi destruendo & soluendo sese accingat. Si quidem foetui viuo, quantum fieri potest, parcendum est. Male etiam consulet suae ipsius famae, qui intempestiue adhibitis ferramentis, foetum pro mortuo habitum, cruentum & membris mutilum protrahit. Quapropter in casu dubio, vbi de foetus morte non satis constat, semper initium mitioribus periculis faciendum est, ne crudeli opera iugulasse videatur,

atur, quem seruare non potuit. Vt plurimum autem signa, foetus vitam aut mortem denotantia, adeo ancipitia sunt, vt saepenumero certum & omni fallacia maius praefagium vix ac ne vix formari possit *b*): neque enim absentia signorum vitae, neque tempus in partus laboribus iam transactum, signum foetus mortui, omni exceptione maius, constituunt; quin, nec morbus praegressus & motus ille foetus conuulsivus, insequutam semper mortem arguunt, quoniam interdum critico modo malum in placentiam vergit, atque foetus euadit. Quare in rebus tam arduis, operatori maximopere cauendum est, quo minus ex vno vel altero signo iudicium eruat: sed nisi certissima signa circa foetus mortem adsint, qualis est putredo & funiculus, pulsu per aliquamdiu destitutus; ex complexu & sodalitie plurium signorum simul sumtorum,

b) MAURICEAU Lib. II, Cap. XII. p. 274.

torum, status foetus erit diiudicandus. Quo certior factus operator, foetum esse mortuum, eo magis, neglecta foetus integritate, parcendae soli matri, eoque facilius, conabitur.

§. XXVI.

Defectus autem signorum partus naturalis, supra memoratorum, constituit partum difficilem aut praeternaturalem. Ad duo vero summa capita referri potest partus arte sola absolvendus: Etenim vel contingit capite praeuio, vel capite non praeuio. Eadem, ut iam est monitum, sunt obstacula, quae supra ad partum difficilem recensuimus; nisi quod pro partu artificiali strictiori sensu, maior impedimentorum gradus requiratur; quare his non ulterius immorabor. Duplex praecipue species datur partus praeternaturalis capite primum oblato, ab eius nimia mole, siue absoluta, siue relatiua sit; nimirum ipsi descensus in capa-

H

cita-

citatem pelvis vel penitus denegatur, vel per veram incuneationem defigitur, atque adeo depactum & immobile haeret, vt nec refundi pro versione possit, nec spatium superfit, pro dimittenda forcipe *i*), nec quidquam a naturae moliminibus sperandum sit. Signa huius partus ex matris foetusque explorato habitu atque vtriusque proportionem relatiua, eruenda sunt. Vtrique prius pereundum esset, illi ex gangraena vteri, huic ex nimis protracta compressione, quam partus sine artis auxilio absolueretur. Adeoque, nisi vterque seruari potest, alterutrius saltem saluti prospiciendum est. Quid? quod, in

i) LEVRET Suite des Obseru. Art. VI. p. 160. sic ait: L'usage du Forceps propre a tirer un Enfant par la tête, lorsque cette partie est enclavée au passage, est dans le cas de l'exception de la regle générale dont nous venons de parler. Si la tête d'un Enfant, par quelque cause que ce soit, est véritablement enclavée dans ce passage, c'est a dire, entre les os du bassin, il sera impossible de faire passer une main ni même un doigt, entre la tête & la paroi, qui la comprime, d'ou je conclus que si cette precaution étoit absolument nécessaire le Forceps deviendroit inutile.

in rebus tam arduis, iuxta plurimorum sententias, matris quaedam praerogatiua est, qua, in re desperata, malum minus eligere, atque neglecta foetus conseruatione, matrem seruari praestat *k*). Quoties satis in tempore medicus vocatus cognoscit, foetum adhuc vita frui, atque per integritatem vteri & assensum adstantium operationis caesareae copia ipsi est, hanc utique reliquis auxiliis praeferendam censemus *l*), quoniam simul cum foetu matrem probabiliter seruare potest. Sin vero, sectione caesarea vti, minus liceat, in extenuatione capitis

H 2

subsi-

k) MEAURICEAU in T. I. L. II. C. XVI. vbi de partu praeternaturali ob capitis excedentem molem disserit: his se exprimit verbis: *Pour moi je crois que, puisque l'enfant ne peut par eviter la mort d'une façon ou d'autre (car restant à ce passage sans pouvoir sortir, il y meurt, & étant tiré par les crochers ou par une autre instrument il en est tué) on doit l'en tirer le plutôt qu'il y aura lieu de le faire, qui est après toute esperance perdue, qu'il puisse jamais venir autrement pour faire en sorte, que la mère ne perde la vie, comme il arriveroit certainement, si on n'y procedoit de la maniere.*

l) Ill. ROEDERERI Elem. §. 433.

subsistendum. Non autem praecipiti pede ad hoc auxilii genus properemus, sed quantum sine matris noxa fieri potest, instrumentorum laedentium applicatio differatur *m*). E contrario, ubi de foetus morte certiores sumus, sine haesitatione partus quovis modo est absol- uendus, ut matri saltem parcatur *n*).

§. XXVII.

Varia ad extenuandum caput excogitata sunt instrumenta *o*), quorum usus generatim in eo
confi-

m) Bene enim monet, modo citatus MEAURICEAU, P. I. L. II. C. XXXIII. in quo ei sermo est de instrumentis scinden- tibus, dicens: *ils peuvent souvent servir à garantir la fem- me de la mort, s'ils sont conduits dans les occasions ou ils sont requis, par la main d'un expert & prudent chirurgi- en, mais si on les met en celle d'un ignorant & d'un bru- tal, c'est mettre une épée en celle d'un furieux, qui du même instrument qui pourroit servir à sa défense & à son salut, s'il en usoit avec prudence, en creuse son propre tom- beau, quand il en fait un mauvais usage.*

n) DE LA MOTTE L. III. C. XX. & Obs. CCXL. seqq.

o) Veteribus talia instrumenta huic usui inseruientia satis super- que iam fuisse cognita, ex eorum scriptis elucescit. M O- SCHION Cf. HARM. GYNAECIORVM P. I. Cap. XIII.

consistit, vt sine detrimento matris, caput foetus, vulnere inter officula cranii inflicto, perundatur & cerebrum euocetur, quo moles capitis hoc modo extenuetur, donec spatio transmigando fiat aptius. Inde etiam perforatorii nomen nacta sunt. Si quando accidat, vt cerebro effluxus adhuc denegetur, vel magis dilatandum, vel demisso per inflictum vulnus alio instrumento cerebro destructo via paranda est. Quoties denique vel tum capitis moles adhuc excedit, forcipe demissa vltius compressum educitur p). Eadem methodus valet in capite

H 3

vlti-

p. 27. sic ait: *Si autem natura grande est ipsum caput, prius manu constringendum est. Si non, etiam ferramento in occipitio aperiendum est: : sic enim effuso cerebro breuiari caput potest &c.* & ALBVCASIS horum figuram delineauit. Cf. *EIVS Methodum medendi* L. II. C. 77. & 78. Inter recentiores e. g. DELAMOTTE vid. *Libr. & Obs.* modo cit. hunc in vsum, instrumentum satis notum Gallis *Bisturi* audiens, vocat, excerebrato hoc modo cranio, caput manu extrahit, & DBVENTERVS ad perforandum infantis caput vitur cultro vulgari incisorio Cf. *Append.* p. 272. simili modo: MEAURICEAU P. I. L. II. C. XVI. p. 294. vulnus capiti infligit cultro recto s. paululum curua.

p) Cf. ROEDERERI *Elem.* §. 446. γ

ultimo, vel abrupto *q*), alias non excutiendo: quo in casu etiam vncinus debitis cautelis infligitus, vel capititraha aliqua, capiti extrahendo sufficit. Plurimae autem capititrahae, si LEVRETIANAM nouam excipias, ea difficultate praemuntur, vt semel demissum instrumentum fixum haereat, & nisi caput simul cum illo excidat, solui non possit *r*). Ceterum ex his intelligitur, quisnam fuerit vsus vncinorum in praxi veterum. Praecipuum enim non in extractione, sed potius in extenuatione capitis constitit momentum, quoniam vncinis inflictis cerebro exitus eodem modo paratur; eodemque

q) LEVRETUS, cuius Viri insignia, in arte obstetricia, merita laudamus: hoc in casu in medium vocat, instrumentum suum nouum *Nouveau tire tête* dictum, cuius descriptionem legimus in suo libro *Obs. sur les accid. des plusieurs accouchemens laborieux, Partie I. p. 12. seq.*

r) De inuentis, correctionibus, commodis & incommodis capititrahae (*tire tête*) MEAURICEAU, PALFINII, FRIDII aliorumque cf. modo cit. LEVRETI *Obs. Troisième partie p. 75. seqq.*

que adeo offitio perforatorii funguntur. Indicationes perforatorii in partu praeternaturali ex supra dictis facile intelliguntur; quare ad alterum genus partus praeternaturalis, instrumentis scindentibus perficiendi, transeo, quod dissectionem foetus comprehendit.

§. XXVIII.

Casus pro hac operatione perquam rari esse debent, si quidem utplurimum ex neglectu & ignorantia obstetricum ortum trahunt. Si enim satis in tempore auxilium feratur, saepe numero haec species partus vel versione, vel alia blandiori medela absolui potest. Quum autem ingens coetus obstetricum, nescio quem, Deum ex machina expectantes, & vel nimis otiosae atque securae spectatrices, solam naturam prospero euentui prouisuram fore, sperant: vel ex altera parte nimis agiles & officiosae omnem operam eo intendunt, ut partem praeuiam

uiam foetus peruerse locati saltem pro virili at-
trahant, nulla ratione habita, num in eo situ
transitus sit possibilis, nec ne: tandem frustra-
neis conatibus deceptae atque defatigatae, ad
operatoris auxilia confugiunt, postquam pluri-
bus diebus in partus irritis laboribus praeter-
lapsis, versioni, aut blandiori arti non ampli-
us locus est s). Si quidem, nec refundi pot-
est foetus, sed potius validis parturientis dolo-
ribus, & imprudenti obstetricis tractione, im-
mobilis atque firmissime depactus haeret: nec
manus in vterum demittendae amplius copia
est, quoniam vterus rigidus & lapidis instar con-
strictus atque induratus, & genitalium rigor
inflammatorius quam arctissime foetum ample-
ctun-

s) Talis observatio ubi ex ignorantia obstetricis partus adeo
ortus fuit vitiatum, ut non nisi dissectione foetus potuerit
absolui, legitur in V. HORN. libro saepenumero iam re-
censito: *Observations* XXII. p. 314. seqq. & *Obs.* XXIV. p.
p. 324. seqq. it. eiusdem est valoris *Observ.* in scriptis MEA U-
RICEAU P. II. *Obs.* XVI. &c. & RONDERER in *Obs.*
Dec. Dec. *Obs.* IV.

Etuntur, ita, vt cum illo corpus quasi continuum & non interruptum constituere videantur. Dum itaque eo ventum est, ipsa etiam sectio caesarea nihil amplius spei promittit, quoniam vterus iam morbosum quid concepit, adeoque absque metu sphaceli certissime futuri, incidi nequit, nedum foetus, vtero spastice contracto & rigido cinctus, ex vulnere sine periculo eximi possit. Praeterea non est, quod in hoc casu foetui parcatur, de cuius morte vix amplius dubitandum; potius parturientis conseruatio omnem operatoris curam sibi vindicat. Ex his conditionibus igitur patet, quisnam vteri partusque status ad hanc operationem requiratur. Cauto itaque lentoque pede ad hoc auxilium properandum esse, nec citra necessitatem perperam eo, quo a pluribus itur, sed quo eundum est, esse tendendum *t*).

I

§. XXIX.

t) Huc pertinent supra excitati casus foetus viui praepostere & citra necessitatem dilaniati. (Cf. not. §. XXII. diss.) Quin inter

§. XXIX.

Duplex autem species huius partus obseruatur, altera faciliior, altera ingenti difficultate pressa. Frequentissimum est, vt brachio alterutro, dextro inprimis, prolapso, dolorum vehementia pars thoracis pertinacissime in aperturam peluis superiorem depingatur, caput autem & reliquum corpusculum ad ambitum peluis subsistat, atque vteri rigore accedente, omnis corrigendi situs spes sufflaminetur u). Altera demum species tunc oritur, quando vel peluis sua natura amplior, totum thoracem foetus dolorum vehementia depacti recipit, ita, vt totum brachium ad scapulam vsque extra genitalia propendeat, vel foetus corpusculum putredine flexile redditum, brachio attracto eo sequatur vt peluis capacitatem, thorax subeat.

Inter

XIXX 2
ter artis magistros quidam nimium proclives vitandi, qui pro-
perato consilio errorum documentum produnt.

u) ROEDERERI Elem. C. XXVI. §. 772. B.

Inter vtramque speciem plures intermedias dari, me non monente liquet.

§. XXX.

In priori specie, solutio foetus pro operatore ardua fane res, & totius rei chirurgicae facile laboriosissima est operatio. Non solum enim foetus recens adhuc, difficulter discinditur, sed dissectio etiam salua matre, & foetu adhuc altius in vtero strictissimo haerente, in obscuro tectoque loco, perfici debet. Quapropter huius speciei operatio proprie nomen embryulciae s. dissectionis foetus in vtero meretur: alteri autem speciei, qua foetus magnam partem vtero iam egressus est, & vbi dissectio fere in aprico fieri potest, simpliciter nomen dissecti & per frustra extracti foetus competit. In vtraque tamen specie operatio ad tria momenta redit, scilicet

1) torquendo l. rescindendo brachium prolapsum soluitur.

I 2

2)

2) totum corpusculum qualicunque modo dissoluitur.

3) singulae partes solutae successiue extrahuntur.

Maximopere tamen cauendum, quo minus vterus vel genitalia laedantur, si quidem ad gangraenam, multum iam sunt disposita; quare instrumenta non nisi ductu alterius operatoris manus agere debent. Soluta itaque brachio, in priori huius partus specie, perforatorii ope inter costas infligitur vulnus, quod vel solis digitis vel cultro incuruo vnciniformi, embryo-tomo dicto, ampliatur, costae successiue quouis modo soluuntur & extrahuntur, donec, exenterato thorace atque abdomine, ad spinam dorsi perueniendi copia sit. Qua dissoluta inter duas vertebrae, ea, quae prae altera facilius cedit, corpusculi pars prior, altera posterior, vel manu operatoris, vel vncino, inter vertebrae vel costas residuas defixo, extrahitur.

x)

x) Eadem fere, longe tamen facilius, est operatio in altera huius partus specie: etenim ut plurimum putredine iam emollitae sunt partes atque facilius dissoluuntur, & praeterea pudendis externis adeo sunt vicinae, ut embryotomo, longo manubrio instructo, non sit opus, sed interdum quovis cultro vulgari dissectio perfici possit.

§. XXXI.

Restat, ut de illa specie partus quaedam subiungamus, in qua, viis naturalibus neglectis, incisio matris abdomine & utero, foetui extrahendo exitum paramus. Vocatur hysterotomia seu operatio caesarea. Antiquitus iam

I 3

CO-

x) CELSVS Libr. VII. C. XXIX. p. m. 492. de embryulcia loquens, sic ait: *Remedio est, cervix praecisa; ut separatim utraque pars auferatur. Id unco fit, qui priori similis, in interiore parte per totam aciem exacuitur. Tum id agendum est, ut ante caput, deinde reliqua pars auferatur: &c. it. Cf. IO. CARL. VOIGT, de capite infantis abrupto, variisque illud extrahendi modis: Giesl. 1743.*

cognita fuit, y) atque modo debitis in casibus, modo citra tempus & locum, ex mera artis obstetriciae ignorantia, saepius in usum vocata, vario successu. Nostris temporibus, postquam diu temporum caligine obrutam, ROUSSETVS rursus suscitauerat z), fatis quidem exulta est: attamen raro casu, licet vrgens fuerit, conceditur: partim enim cruentum auxilium mulierculae molliusculae abhorrent, partim cunctando & consultando tempus fallitur, donec demum spes prosperi euentus cum integritate vteri fuerit sufflaminata. Non temere sane instituenda est haec operatio, nisi summa adsit necessitas, feminaque ceteroquin bene habeat: quo-

- y) PLINIVS in sua historia naturali C. VII. C. 9. refert: SCIPIONEM AFRICANVM ex vtero materno inciso exemptum esse, it. De AESCVLAPIO medicor. & medic. dea OVIDIVS L. II. *Metamorph.* cecinit, APPOLLINEM secto Coronidis Nymphae vtero, eum eduxisse viuum it. VIRGILIUS L. X. *Aeneid.* v. 315 de LYCA:
Inde Lycam ferit, exsectum iam matre perempta.
- z) ROUSSET de partu caesareo Arg. 1583.

quoties enim vterus iam vitium cepit, aut gra-
uis quidam morbus tunc temporis epidemice
grassatur, eius laesio vix impune & sine pedisse-
qua gangraena fertur. Semper quidem anceps
est auxilium respectu matris, propter magnum
& graue vulnus: nihilominus ex ingenti nume-
ro obseruationum constat, non esse per se le-
thale, & subinde, rebus iam desperatis, vbi
vtrique alias, saltem alterutri, pereundum fu-
isset, matrem cum foetu, facta satis in tempo-
re sectione caesarea, feliciter euasisse *aa*). Eo
tamen in casu, vbi de morte, aut monstrosa
foetus conformatione certi sumus, & viarum
tanta non est angustia, vt embryulciae non sit
locus, semper praestat, matris seruandae causa,
foetum dissectum per frustra potius extrahere.

Quid-

aa) Id satis superque comprobant *Opera HILDANI* in Epist.
de hernia uteri p. 897. & Obs. chirurg. *SAVIARDI* Obs.
LXIX. & *DE LA MOTTE* *Traite comp. des accuch.* L. IV.
C. XII. *it.* Obs. CCCXXV. & *ROUSSETI* libr. m, c. &c.

Quidquid etiam alii contradicant, compertum
atque euictum tamen experientia censemus,
naturam non semper in conformatione corpo-
ris humani certam ac immutabilem legem se-
qui: sed potius interdum vel prima statim con-
formatione, vel per morbum, notabiliter a
suo tramite abscedere. Tantum enim abest,
vt partus difficilis & praeternaturalis semper sit
progenies rei obstetriciae male gestae, vt poti-
us per experientiam, in neutram partem in-
clinantem, luce clarius euictum sit, malam ma-
tris aut foetus conformationem, vel alterius
disproportionem, siue a natura, siue a morbo in-
ducta fuerit, frequentissimam partus difficilis &
praeternaturalis causam praebere. Nonne dan-
tur feminae, quibus, nisi praemature excutiatur
conceptio, ea fors est, vt partu facili prolem
eniti, per rerum naturam nunquam possint?
Quin adeo euidens interdum vitium adest, vt
explorationis adminiculo & ex simili partu prae-
gresso

gresso, a priori quasi determinare queamus, nec ipsa in prioribus speciebus partus recensita ferramenta maturo foetui soluendo, suffectura; sed omne auxilium in sola sectione caesarea fore sperandum *bb*). Certissimo documento sunt pelues adeo compressae, ut alterutra diametrorum vix pollicem cum dimidio attingat.

§. XXXII.

Sed missa hac controuersia, per ipsam experientiam iam satis refutata, ut vix amplius in artis opprobrium cedere possit, breuiter indicanda sunt ista obstacula, quae partum caesareum necessario exposcunt. Sunt verbo omnia
ea

bb) Cf. VOELTERS *Hebammen Schule*. Exemplum commemorat, quo in eodem subiecto septies instituta fuit operatio caesarea; sexies scilicet feliciter successit, ab eodem chirurgo: septima vice, ab alio chirurgo, priori mortuo, instituta, feminae mortem intulit.

K

ea vitia viarum naturalium, *cc*) quae foetus transitum absolute impossibilem reddunt, & ita comparata sunt, vt neque manum operatoris demittendam admittant, neque chirurgica arte & salua matre superari possint. Eiusmodi generis sunt pelues multum compressae, aut alio quodam vitio praecclusae *dd*), angustiae genitalium mollium insuperabiles, siue a mala conformatione, siue a morbo quodam, tumore, coailu &c. originem traxerint. Quibus accedit, hernia vteri non reponenda, & quando foetus extra vterum alicubi haeret, vel per vteri rupturam aut abscessum exitum molitur; quo qui-

cc) De memorabilibus vitiis, quibus viae naturales obnoxiae esse possunt. Vid. *Clar. & Doct. GEORG. WILH. STEIN* diss. *de signorum grauiditatis aestimatione*, §. X. & XI. cum notis. Goettingae 1760. habitam.

dd) *SMELLIE* L. III. Cap. V. Sect. III. *it. LEVRET Suite des Obs. Art. IX. p. 243. & seq.*

quidem in casu operatio improprie hysterotomia vocatur; & quae sunt alia obstacula, supra iam exposita. Ipsa operatio caesarea optime perficitur hysterotomo quodam, in suo manubrio firmato, vel simplici quodam scalpello chirurgico (Bisturie), quale, huic scopo maxime idoneum, LEVRETUS delineatum exhibet *ee*). Norma ad hanc operationem, fausto successu instituendam, atque cautelae, passim fusius expositae *ff*), non sunt huius loci.

§. XXXIII.

Haec sunt, quae in praesenti de proposito meo dicenda ratus sum. Restant innumera
huc

ee) Cf. l. m. c. p. 259.

ff) Vid. HEISTERI *Chirurg.* Cap. CXIII. *de partu caesareo*,
LEVRET libr. mod. cit. p. 252. seqq. SMELLIE libr. cit.
& Ill. ROEDERER Cap. XXVII. §. 782.

huc spectantia, si singula prosequi, ratio temporis & spatii, non vetarent. Nihil mihi erit iucundius, quam vt Beneuolus Lector primitias hasce academicas benigne accipere, & si quid incondite & inconcise a me sit dictum, virium & aetatis imbecillitati velit attribuere.

CLARISSIMO PAPERIO

S. P. D.

D. FRID. WILH. KLAERICH.

PHYS. CIV. GOETT.

Ego vero non sine summa delectatione animi mea hodie vota votis propinquorum & amicorum T V O R V Mnecto, faustaue acclamatione prosequor honores & praemia; quibus doctrinam T V A M & in arte medica feliciter collocatam operam ordo gratosus nostrae Georgiae Augustae ornat & remuneratur. Vtinam per fata stetitset, vt beato T V O parenti, cuius memoria apud nostros recens adhuc floret, & non magis quam meritorum vnquam exstinguetur, licuisset, gratissimo nobiscum spectaculo frui, & FILIVM se dignum purpura caput fulgentem, suisque honoribus ornatum tueri. Sed quid inanibus votis T E moror, quin potius precor vt quemadmodum T E vestigia parentis & aui legentem tenentemque videmus, ita etiam gratia, qua illi apud principes viros, & omnes bonos florebant, & fortuna, qua in profligandis morbis utebantur; FILIVM & NEPOTEM sequatur, millenique olim mortalium grata mente fateantur, suam se sibi vitam & Salutem debere. Vale & amicitiae T V A E praesens, absens me commendatum habe. Scribebam in Acad. Georg. Augusta d. XX. Iulij CIOCCCLXII.

AMI-

A M I C O R U M O P T I M E.

Non sine maxima mentis cordisque commotione TE per hos dies ante oculos meos versari sentio: siquidem TE neque video, neque cogito, ut non statim tristis illa atque acerba cogitatio, de TE mox amittendo meum ingrediatur occupetque animum. Quid autem, quaeso, tristius, quid acerbius mortali contingere potest, ac ab illis dirimi quos amamus, quosque diligimus? Quid vero in vniuersa rerum natura amore nostro atque propensione dignius est, amico vero speciminibusque probato? Non equidem eo inficias, multos inueniri, qui, licet de amicitia deque amicis multum glorientur, multumque iactitent, ne intelligunt quidem, quid sit amicitia quidue amicus; nedum ut suaue illud atque plane diuinum, quod semper amicitiam comitatur, sentiant. Haec vero apud nos, scientiarum scilicet atque doctrinarum haud ignaros sublimiorum, inque legibus & officiis amicitiae a natura, vel potius ab ipso naturae auctore, Deo constitutis, bene eruditos, haec, inquam, apud nos cessare, quis non aperte videat intelligatque? NOS, PAPENI SVAVISSIME, iamiam a tenerrima inde aetate amicitiam coluimus: NOS veneres atque dulcedines ipsius in singulos dies magis magisque percepimus sensimusque: NOS, crescentibus annis crescentes & ipsi, per totos dies in id solum intenti fuimus, ut, quantum in NOBIS erat, oblectamenta caperemus, ea nempe quae ex amicitia illa coelesti, tamquam ex fonte suo proprio fluunt atque redundant. Sed elapsum est, prohdolor, tempus illud laetitiae a curis purum atque remotum

tum: sequitur tristius graviusque; & iis quae NOSTRIS e-
rant in votis, haud annuit incida fors atque inimica,

Durum: sed leuius fit patientia,

Quidquid corrigere est nefas.

Quae quum ita sint, TVQUE, AMICE DILECTISSIME,
nunc in eo fies, vt PARENTEM VENERANDAM, SOROREM
AMABLEM, DVLCISSIMAM PATRIAM, cumque ea deni-
que amicos TVOS, in quorum numero & mihi esse con-
tigit, derelinquere velis: non possum, quin TIBI in
tesseram verae & infucatae amicitiae, mea etiam vota,
quantulacumque fient, offeram. Gratulor itaque TIBI
de studiis TVIS honorifice absolutis, gratulor de profe-
ctibus iamiam in lucem editis; gratulor denique de ho-
noribus inde percipiundis. Gratias praeterea TIBI ago
maximas pro amore atque amicitia, qua hucusque me
dignari non dubitasti, summumque Numen ardentissi-
mis imploro precibus, vt omnia TVA conamina felici
beet successu atque fausto. Dignare me, AMICE DVLC-
CISIME & in posterum amore TVO TVAQUE amicitia,
qua si non dignissimus, haud indignissimus tamen siem,
diligentissime curabo. Vale, PAPENI DILECTISSI-
ME SVAVISSIME! Vale, mihiq; faue! Scribebam
Gottingae A. R. S. c1816CLXII. ipsis Kalendis Quincti-
libus.

IOH. ANDR. LOHR.

L. V. CANDID.

GEORGIO FRIDERICO PAPENIO

AMICO ET CONTVBERNALI

SVO DILECTISSIMO

s.

CAROLVS GOTTLIEB WAGLERVS.

Tanta ex TVO consortio, mihi iucundissimo, in me redundarunt commoda, vt nihil sane exoptatius atque acceptius mihi esse possit, quam publice gratias TIBI agendi occasio. Scio, grataque mente semper recordabor, quantum TV TVI QVE de me merueritis: & desiderio captus, pares, quoad licet, referre gratias ego quidem flagro; vix tamen sperare ausim. Non nisi votis persolvere, datum est, quae, vt rata habeat Summum Numen, indefessis precibus flagitabo. Ipsa praeclara doctrinae TVAE in re salutari specimina satis testantur, TE, talem esse, qualem TE quisque iudicauit: adeoque superfluum foret, in TVAS laudes diffundi. Iam TE exspectant laborum praemia, quae integra mente TIBI gratulor. Feliciter & ex animi sententia TIBI cedant vota atque in arte salutari exercenda ausus. Diu sis patriae decus, TVORVM honos, Patris beate defuncti, Patruique superstitis, vtriusque deuenerandi, eruditione aequae ac aliis virtutibus aemulus, ipseque sospes aegrorum solatium. Vale, AMICE SVAVISSIME, & a me diremtus, in posterum quoque, vt haecenus, bene mihi cupere perge. Dabam Georg. August. d. XX. Iulii
MDCCLXII. V. I.

Pape, Georg Friedrich,

Diss. inaug. med. de adminiculorum in partu utilitate et necessitate

Gottinga 1762

4 Diss. 3897,17

urn:nbn:de:bvb:12-bsb10978470-5

VD18 15069796-001